

DESCOPERIRI MONETARE ANTICE ȘI BIZANTINE JUD. TELEORMAN

de CORNELIU BEDA

Cercetările arheologice mai vechi și mai ales cele întreprinse în ultimii ani au demonstrat vechimea și rolul unor așezări geto-dacice și-late în Câmpia Română. Un număr important de așezări au fost descoperite în partea de sud-vest a Munteniei, zonă care cuprinde teritoriul județului Teleorman. Pe lîngă vechea și cunoscută cetate geto-dacică de la Zimnicea¹, precum și aceea de la Albești², săpată în anul 1967, punctele arheologice cercetate în ultimii 3-4 ani demonstrează că încă din sec. al IV-lea f.e.n. pe acest teritoriu udat de rîul Vedea și Teleorman, cu afluenții lor și străjuit la sud de fluviul Dunărea, a existat o veche valoare a civilizației geto-dacice.

În sprijinul acestei afirmații vin rezultatele descoperirii făcute în așezările de la Lăceni³ (cercatate în perioade 1968-1970) și cetățea de la Orbeasca de Sus⁴ (cercatată începând cu anul 1968), precum și descoperirea, în noiembrie 1970, a unui mormînt princiar la Peretu⁵; în anul 1965 la Pietroșani a fost descoperită o urmă de incinerație, încadrată în sec. IV-III f.e.n.⁶. Săpăturile întreprinse în anul 1969 au permis datearea așezării de la Pietroșani în sec. II-I f.e.n.⁷. În împrejurimile orașului Alexandria⁸ au fost, de asemenea, identificate în ultimii ani mai multe așezări geto-dacice, în unele din ele descoperindu-se materiale ceramice care aparțin sec. VI-III f.e.n.

Noi așezări au fost seamașate în jurul orașului Roșiorii de Vede de către P. Voivozeanu⁹ de la muzeul din localitate.

Pe baza cercetărilor mai vechi, la care se adaugă cele recente, am stabilit existența a 60 de așezări¹⁰, cimitire¹¹ și morminte dacice¹²; am inclus aici și descoperirile de la Dulceanca¹³ (pentru sec. al III-lea e.n.) și Socetu¹⁴ (sec. II-III e.n.).

Cu siguranță că aceste așezări sunt mult mai numeroase, întrucât avem informații din partea de sud-vest și de nord-est a zonei, necercetată încă de noi; rămâne ca pe viitor aceste informații să se confirme. Descoperirile făcute în ultimii ani nu au mai permis să se afirmă că în sec. IV-III f.e.n., cîmpia Munteniei ar fi fost slab locuită¹⁵.

La bogatele dovezi arheologice ce demonstrează o locuire intensă s-au adăugat recent numeroase descoperiri de monede¹⁶. Prezentul studiu cuprinde descoperirile făcute mai ales în anii 1969-1972, dar și descoperiri mai vechi, unele de mai multe decenii, care nu au fost cunoscute pînă acum.

Pentru prima dată apar zece localități (Bujoreni, Lăceni, Lisa, Nenciulești, Siliștea, Prunaru, Valea Părului, Smîrdioasa, Tigănești și Zimnicele) care nu erau cunoscute în literatura de specialitate prin

descoperiri monetare. Menționăm în mod deosebit moneda de argint aurit, emisă de regatul Macedoniei (Alexandru cel Mare), descoperită pe teritoriul cetății de la Zimnicea; nu cunoaștem o monedă asemănătoare pe teritoriul ţării noastre. Prin descoperirile de drachme (Cosoteni, Peretu și Tigănești) și tetradrachme (Bujoreni) crește numărul localităților unde s-au găsit emisiuni de la Alexandru cel Mare, din timpul căruia în această zonă nu se cunoscuteau decât exemplarele de la Zimnicea¹⁷. La tezaururile de monede geto-dacice cunoscute în jud. Teleorman se adaugă și cel descoperit în com. Mîrzănești. Alte monede, tot de tip Vîrteju-București, s-au găsit, izolat, la Lăceni și Schitu Poenari.

1

2

3

4

Fig.1.- 1 monogramă de pe rv., sus, a tetradrachmei din Macedonia Prima; 2 monogramă de pe rv., jos, aceeași monedă; 3 sigla de pe rv., sus, a tetradrachmei Macedonia Prima, descoperită la Conjești; 4 monogramă de pe rv., jos, a tetradrachmei Macedonia Prima descoperită la Furculești.

Izolat continuă să apară monede emise de Macedonia Prima (Alexandria, Furculești) și Thasos (Siliștea, Suhaia și Vitănești). Tot mai des se semnalează în această zonă a Munteniei drachmele cetății Dyrrhachium. Acest fapt deosebit de important face să se reia problema căilor de pătrundere și problema cronologiei circulației acestor monede la sud de Carpați¹⁸. Amintim aici opt localități cu noi descopeririri; în cinci din acestea (Lăceni, Lisa, Nenciulești, Siliștea și Zimnicea) nu s-au descoperit pînă acum astfel de monede. De la Suhaia cunoaștem un tezaur, în cea mai mare parte risipit. Cele mai numeroase monede consemnate aici sunt cele romane republicane; celor peste 1400 de exemplare, cunoscute pînă în anul 1970, li se adaugă încă 400 de monede. Numărul localităților cu astfel de monede prin noile descopeririri de la Lăceni, Orbeasca de Sus, Prunaru, Spătărei și Valea Părului crește de la 20 la 25. La cele 11 tezaururi cunoscute pînă în anul 1970, se adaugă încă două: cel de la Tîrnava și cel de la Orbeasca de Sus. Denarii romani republicani descoperiți pe teritoriul cetății geto-dacice de la Zimnicea sunt primii găsiți chiar în așezare. Merită subliniată descoperirea la Lăceni a unei monede de bronz, ușor argintată, o imitație barbară, în greutate de 2,58 g.

Monede romane imperiale apar pentru prima dată la Drăcșani, Furculești, Lăceni, Prunaru, Siliștea, Smrdioasa și Suhaia. La Zimnicea se semnalează un tezaur - cu un număr imprecis de monede - datat în sec. al II-lea e.n.; la Conțești și Drăcșani (poate și la Prunaru) apar monede din sec. III-IV e.n. Numeroasele monede de bronz dovedesc folosirea lor de către populația locală cu un anumit nivel de dezvoltare social-economică.

CATALOGUL DESCOPERIRILOR

I. MONEDE GRECEȘTI

1. Alexandria. O tetradrahmă emisă de Macedonia Prima a fost descoperită în oraș, în anul 1971, cu prilejul unor săpături. Conservare bună, moneda puțin tocită pe av. Pe rv. sus (fig.1/1) și jos (fig.1/2) monogramă. Moneda a fost văzută de noi în colecția prof. Manda Corneliu.

AR ↑ 16,5 g, 30 mm.

2. Bujoreni. Două monede antice grecești, provenind din localitate, ajungând alături de opt monede romane republicane aduse de la Tigrava, în colecția numismatică a Liceului din Drăgănești, prin grija profesorului de istorie Dragomir Stefan. Una din monede este o tetradrahmă de la Alexandru cel Mare găsită de un locuitor din Bujoreni pe câmp și adusă, în anul 1968, de un elev. Moneda este tăiată adânc în două locuri, pe verticală și orizontală, pînă în centru. Pe av. este capul tîrnăr a lui Heracles spre dr., coafat cu blana de leu. Pe revers, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, în dreapta de sus în jos. Zeus pe tron spre stînga, cu sceptru în mîna st. și vulturul în cea dr. Sub tron Σ; semnul de sub mîna dr. a lui Zeus nu se distinge, poate M (?).

AR ↓ diam. 25 mm.

Cea de a doua monedă este o drachmă dyrrhachiană adusă tot de un elev, în anul 1968. Moneda bine conservată, poartă pe av. numele lui ΖΕΝΩΝ; din numele magistratului de pe rv. nu se păstrează decît ultima literă, A.

AR. ↓ diam. 16 mm.

3. Conțești. Două drachme emise de cetatea Dyrrhachium au fost găsite în sud-vestul comunei, lîngă rîul Vedeș, în locuri diferite, pe la 1940;

a) Av. [M]ΕΝΙΣΚΟΣ; jos în exergă, fulger orizontal;
Rv. ΔΥΡΗΚΑΛΛΩΝ[ΝΟΣ] Pl. I, fig. 1.

AR. ← 2,79 g, 18 mm. Bine conservată.

b) Av. ΕΧΕΦΡΩ [N]

Rv. ΔΥΡΗΖΩΝ[ΠΥ]ΡΟΣ

AR ↓ 3,57 g, 17,5 mm. Maier, p.23, nr.215. Moneda tocită și slab conservată. Obișnuință să patrăg dublu de pe rv. are laturile curbată spre interior. Nu știm dacă aceste piese pot fi atribuite tezaurului de circa 178 exemplare (Dyrrhachium și Apollonia), cunoscut ca fiind descoperit în localitate¹⁹.

Aceste două monede se află împreună cu alte monede antice din colecția învățătorului Gh. Dobrescu din localitate și au fost văzute și fotografiate de noi în anul 1971.

c) Prin anii 1909-1910, în sud-vestul comunei, în cartea morii s-au descoperit 11 monede, emisiuni ale Macedoniai Prima²⁰. Zece exemplare s-au risipit; o monedă bine conservată s-a păstrat în colecția lui Gh. Dobrescu. Este de tipul celor cunoscute; are pe rv. sus o sigla (fig.1/3), iar jos litera N; 16,22 g, 32,5 mm. Pl.I, fig.2.

4. Coșoteni. (sost Drăgănești de Pădure, com. Vede). O drahmă emisă în timpul lui Alexandru cel Mare a fost descoperită în localitate²¹. Moneda are diam. de 15,5 mm; pe av. este chipul lui Heracles, spre dr., iar pe rv. Zeus așezat pe tron, spre st. Sub brațul lui Zeus, sigla ΣΩ sub tron ΑΙ. Moneda este slab conservată. Exemplarul a ajuns la Muzeul sătesc Drășani, com. Drăcănei, prin grija învățătorului Anton Popescu, directorul școlii și inițiator al muzeului; i-a fost dăruită de profesorul Barbu Udrea, din satul Coșoteni²².

5. Furculești. O tetradrachmă emisă de Macedonia Prima a fost achiziționată, în decembrie 1971, de către teatrul Nicolae Gheorghe din Alexandria. Fostul ei posesor o avea de la o altă persoană ce ar fi primit-o de la o rudă și sa din comuna Furculești²³.

Moneda văzută de noi are 16,35 g, 31 mm. Slab conservată. Sus pe rv.. monograma nu se distinge clar din cauză că moneda a fost lovită cu un obiect tare; jos are încă o monogramă (fig.1/4).

6. Lăceni. (com. Orbeasca). O drahmă din Dyrrhachium găsită de un locuitor, în an și punct neprecizat²⁴, ajunge în colecția Elena Sădulescu din Lăceni; poartă numele magistratilor ΕΥΝΟΥΣ -ΔΑΜΗΝΟΣ.

AR 2,58 g, 18 x 16,5 mm. Pl.I, fig.3.

7. Nenciulești (com. Mavrodin). O drahmă dyrrhachiană a fost descoperită în localitate. Moneda este ruptă în partea de sus. Pe av. este numele magistratului ΖΕΝΩΝ. Din numele magistratului de pe rv. nu s-a păstrat decât cîteva litere (K? AΙΔ)

AR ↓ 2,5 g, 17 mm. Pl.I, fig.4.

8. Lisa. O drahmă din Dyrrhachium descoperită în localitate, de 3,22 g, 17 mm, ajunge în anul 1971 în colecția prof. Elena Crețu din Zimnicea.

Av. ΜΕΝΙΣΚΟΣ

Rv. [A] YP[ΛΥ] KYΣ[ΚΟΥ]

O a doua monedă, de la aceiași magistrați, ajunge în aceeași colecție în anul 1972.

AR 3,22 g, 17 mm.

9. Peretu. O drahmă de la Alexandru cel Mare, bine conservată, ar fi fost descoperită în localitate²⁵. Informația o deținem de la I. Spiru din Alexandria, care a văzut moneda în colecția personală a unui inginer agronom din localitate.

10. Poroschia. Ca provenind din această localitate ne-a fost prezentată recent o tetradrachmă thasiană aparținând unui particular.

11. Roșiorii de Vede. O drahmă dyrrhachiană a fost găsită în lo-

calitate²⁶. Moneda, bine conservată, are pe avers numele magistratului ΜΕΝΙΣΚΟΣ, iar pe rv. pe acela al magistratului ΛΥΚΙΣΚΟΥ. Exemplarul a ajuns la Muzeul sătesc din Drăçșani, în luna decembrie 1971, ca donație a profesoarei Vasile Vasilica.

12. Siliștea (com. Purani). a) O drahmă dyrrhachiană a fost descoperită în localitate, după anul 1960. Moneda are pe av. numele lui ΚΤΗΤ [ΟΣ], iar pe rv., alături de numele cetății, acela al magistratului ΔΑΜΗΝΟΣ (vezi Maier, p.22, nr.176).

AR, 3,25 g, 18,5 mm.

b) O tetradrachmă thasiană, imitație, cu av. incomplet bătut, a fost descoperită în localitate, tot după 1960. Pl.I, fig.5.

AR, 16,5 g, 33,5 mm. Ambele monede ajung în colecția profesorului Gheorghe Cătriș, de la Școala generală nr.4 Alexandria.

13. Suhaiia. Din tezaurul de drahme dyrrhachiene semnalat de noi ca descoperit în 1964²⁷, au ajuns în colecția profesorului Anton Lucian din Zimnicea, ca dăruite de locuitorul Streche din Suhaiia, în anul 1971, următoarele exemplare:

1. ΜΕΝΙΣΚΟΣ - ΔΥΡΔΑΥΩΝΙΣΙΟΥ

AR, 3,25 g, 17 x 16,5 mm. Baterie defectuoasă.

2. Idem

AR, 3,37 g, 17,5 x 16 mm, culoare negricioasă pe av. Pe rv. bate re doar pe 1/2 din monedă.

3. ΖΕΝΩΝ - ΦΙΛΩΔΑΜΟΥ

AR, 3,19 g, 19 mm.

4. ΜΕΝΙΣΚΟΣ - ΚΑΛΛΩΝΟΣ

AR, 3,32 g, 17 x 18 mm.

Lipsă o parte din monedă, av.dr., sus. Maier, p.24, nr.256. Moneda a fost dăruită în anul 1970.

Pe lîngă un exemplar mai vechi²⁸ (AR 3,25 g, 18 mm, pl.I, fig.6), se mai află la noi un exemplar de la magistratii ΜΕΝΙΣΚΟΣ-ΛΥΚΙΣΚΟΥ de 3,30 g, 18 mm. Moneda (pl.I, fig.7) ne-a fost dăruită de Calotă Voicu din Zimnicea, care o avea, ca și pe cealaltă, de la o rudă din Suhaiia. Credem că sună piese din același tezaur despre care ne-a informat învățătorul Drăghici Stan din Suhaiia, în colecția căruia am văzut în anul 1964, printre alte monede antice, și 4 drahme dyrrhachiene, după care am luat atunci estampaje pe care le păstrăm. Magistrații menționați pe monede erau: ΦΙΛΩΔΑΜΟΥ-ΖΕΝΩΝ, ΚΑΛΛΩΝΟΣ-ΜΕΝΙΣΚΟΣ, ΛΥΚΙΣΚΟΥ-ΜΕΝΙΣΚΟΣ.

O parte din această colecție a fost expusă la școală din localitate.

Cinci monede dyrrhachiene, de tipul ΔΙΟΝΙΣΙΟΥ-ΜΕΝΙΣΚΟΣ (2 ex.), ΑΡΧΙΠΠΟΥ (?) ΜΕΝΙΣΚΟΣ și ΖΕΝΩΝ, am văzut în primăvara anului 1971 în colecția școlii din localitate. Deși sunt și tipuri asemănătoare acelora din festa colecție Drăghici, am constatat că este vorba de exemplare diferențiate.

O tetradrachmă thasiană, imitație, ajunge din Suhaiia, în anul 1971, în colecția Anton Lucian din Zimnicea. Moneda, bine conservată, cu unele litere din legendă lipsă, are 16,37 g, 33,5 mm. Sigla M batută. ΣΤΗΡΩ ΘΑΣΙΩΝ

14. Teleorman (județul). Două tetradrahyne thasiane au fost văzute de noi, în anul 1969, la două persoane diferite. Una din monede (15,27 g., 32 mm) este imitație. Reprezentările sunt corect executate, dar din legenda de pe rv. lipsesc literele sau sunt transcrise greșit. Cealaltă monedă (15,8 g., 31 mm) are aversul defectuos imprimat; fața zeului Dionysos este redată incomplet. Ambele monede au sigla M barat. Pl. I, fig.8⁹.

15. Tigănești. O drachmă de la Alexandru cel Mare a fost descoperită în vara anului 1971 pe "Valea Gearămii", spre apus de gara comună. Înălță un heleșteu, cu prilejul unor lucrări agricole. Moneda ajunge la Tudor Pisică din localitate. Pl. I, fig.10.

AR ↗ 3,97 g., 17 mm.

16. Vitanesti (com. Purani). O tetradrahyne thasiană, imitație cu litere din legendă lipsă sau greșit transcrise, a fost descoperită în localitate²⁹, pe cîmp, "Intre braze".

AR ↗ 15,20 g., 36,6 x 29,5 mm. Sigla M barat. Moneda a ajuns în colecția lui Scarlat Mircea din Alexandria. Pl. I, fig.11.

17. Zimnicea. a) O monedă de argint, aurită, de la Alexandru cel Mare, a fost descoperită în luna noiembrie 1966, pe teritoriul cetății geto-dacice³⁰, de către B. Stăncescu. Moneda a fost revăzută de noi în luna ianuarie 1972, în colecția descoperitorului.

Av. Capul zeiței Athena spre dreapta, cu coiful corintic;

Rv. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ în cîmpul din dr., de sus în jos. Nike în picioare spre st. Din cauză că pe mai mult de jumătate din suprafața monedei sunătul de aur s-a sters nu se distinge nici ce ține zeița în mîini, nici sigla sau litera aflată în cîmpul din st., sub mîna dr., întinsă, a zeiței.

AR aurită ↑ ; 5 g., 18 mm.

b) O drachmă a cetății Dyrrhachium, ce ar proveni de pe Cetate, a ajuns în colecția elevului Gera Paul, de la Liceul Zimnicea, dăruită de un coleg.

AR ↑ 3,37 g., 17,8 mm. Pe av. este numele magistratului [Π]ΕΡΙΓΕΝΗΣ, iar pe rv. al lui M[E] ΝΙΣΚΟΣ

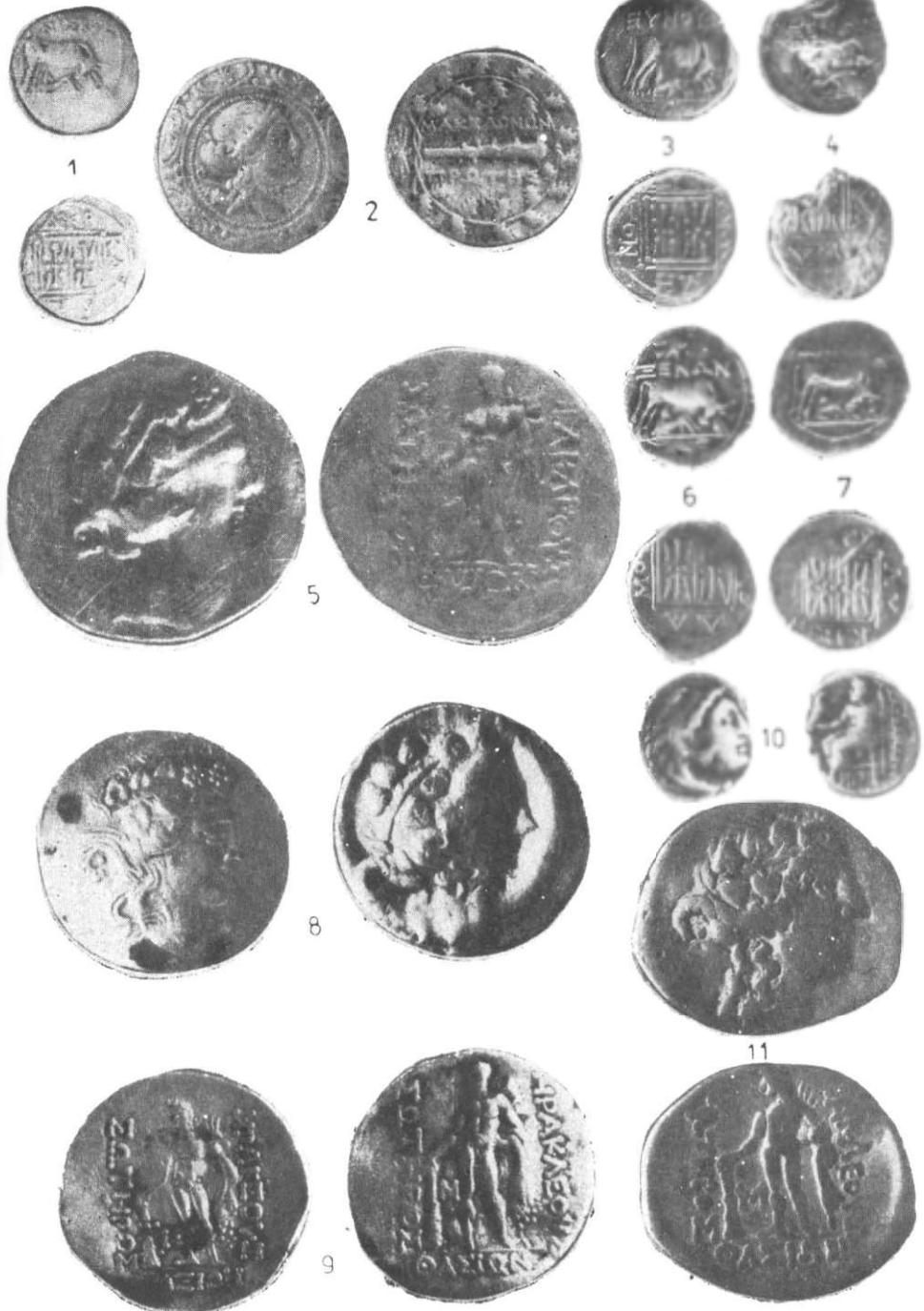
18. Zimnicea (fostul raion). O drachmă dyrrhachiană i-a fost dăruită, împreună cu alte monede antice, profesorului Voicu Marin de la Liceul Zimnicea, de către elevii săi. Moneda, de la magistratii ΚΑΛΛΟΝΟΙ-ΜΕΝΙΣΚΟΣ, a fost văzută de noi în anul 1966 și a fost prezentată și la Sectorul numismatic în același an (Maier, p.24, nr.256). Diam. monedei este de 17,5 mm. Posedăm un estampaj.

II. MONEDA GETO-DACICE

19. Lăceni (com. Orbeasca). O monedă dacică de argint, de tip Vîrteju, a fost găsită în localitate, în luna mai 1971, de către Aurelia Ciuperca; 6,97 g., 22,5 mm.

20. Schitu Poenari. (com. Purani). O didrahyne geto-dacică, de tip Vîrteju, a fost achiziționată de pr. Ion Spiru din Alexandria.

AR ↘ 7,50 g., 22,5 mm. Reprezentările se disting greu. Fostul ei posesor a declarat că a mai văzut monede asemănătoare în localitate. Credem că provine din tezaurul descoperit în 1963³¹ (Muzeul județean Teleorman din Alexandria, nr. inv. 828).

Pl. I. — Jud. Teleorman : 1—11 monede greco-macedonene.

Pl. II. — Jud. Teleorman : 12 monedă geto-dacică ; 13—26 monede romane republicane.

Pl. III. — Jud. Teleorman : 27—28 monede romane republicane și imperiale ;
39 monedă bizantină.

21. Teleorman (com. Mîrzănești). Dîntr-un tezaur de circa 20 monede geto-dacice ce cunoșteau pînă acum cîțiva ani, trei-patru exemplare din același tip. Profesorul Paraschiv Ioan din localitate ne-a declarat că munedele au fost descoperite în primăvara anului 1958, lîngă școală veche, cu prilejul săpării fundației unei case. Cele mai multe exemplare s-au pierdut. Un exemplar de tip Vîrteju, slab conservat, de 5,12 g, 26 mm, a fost văzut de noi în anul 1971.

22. Teleorman (județul). O monedă geto-dacică, imitație după o tetradrahmă a lui Filip al II-lea al Macedoniei, ajunge în colecția lui M. Scarlat din Alexandria.

AR \swarrow 13,96 g, 25 mm. Este de tipul Rasa, cu chipul lui Zeus spre dr., pe av. și cu călărețul macedonean, tot spre dr., pe rv. Moneda este foarte bine conservată. Colecționarul i-a fost dăruită de o colegă de liceu, care e area de la tatăl ei. Pl.II, fig.12.

III. MONEDE ROMANE REPUBLICANE

23. Alexandria. Un denar roman republican, de la magistratul L. Titurius Sabinus, a fost descoperit în anul 1956 într-o "Podul nou"³².

AR \swarrow 3,60 g, 19 x 17 mm. Grueber, Roma, 2 326, anul 87; Sydenham, Roma, 699 a, anul 88 (Muzeul județean de istorie Teleorman, nr.inv.808. Pl.II,fig.13.

24. Furculești. Un denar roman republican, de la L. Cornelius Sulla, L. Manlius, a ajuns în colecția învățătorului pensionar Gh. Dobrescu din Conțești. Pl.II,fig.14.

AR \leftarrow 4,92 g, 20 mm. Grueber, Est, 8, anii 82-81; Sydenham, Est, 757, anii 82-81. Moneda, puțin tocită, este foarte bine conservată.

Decarece în urmă cu multi mulți ani colacția a fost văzută de D. Tudor și Vl. Zirra, credem că este vorba de moneda considerată ca provenind din Conțești³³, mai ales că Gh.Dobrescu ne-a declarat recent că nu a avut în colecție o altă emisiune română republicană.

25. Lăceni (com.Orbeasca). Trei monede romane republicane se află în colecția E.Săndulescu.

a) M. Fannius c.f.

AR \swarrow 3,70 g, 19 mm. Grueber, Italia, 468, anii 150-125; Sydenham, Italia, 419, anii 137-134. A fost găsită de un locuitor și adusă pr.C.Săndulescu. Loc neprecizat, anul 1970. Conservare bună. Pl.II,fig.15.

b) M. Fourius Philus.

AR \downarrow 3,56 g, 16 x 17 mm. Grueber, Italia, 555, anii 93-92; Sydenham, 529, Italia, anii 110-108. Găsită în urmă cu mai mulți ani, în loc neprecizat. Conservare bună. Pl.II, fig.16.

c) Contrafacere barbară.

O monedă de bronz, argintată, a ajuns în anul 1970 în aceeași colecție³⁴.

AE \swarrow 2,58 g, 17,55 x 18 mm.

Av. Bustul sației Libertas spre dr., în stînga S.C., totul în cerc perlăt. C.f. L.Farsuleius Mensor, Sydenham, Roma, 789, anul 73; Grueber, Roma, 3 293 tip gen., Roma, anul 75.

Fig.2. Harta județului Teleorman cu localitățile unde s-au găsit monedele indicate în text și s-au cercetat și semnalat așezări geto-dacice

Rv. O zeitate în cvasidrîgă spre dr., totul în cerc perlat. Sydenham, Roma, 723, anii 85-84; Grueber, Roma, 2 622, anul 84. Din moment s-au desprins câteva fragmente, materialul fiind friabil.

26. Orbeasca de Sus (com. Orbeasca). Un tezaur de monede romane republicane, din care s-au recuperat 143 de exemplare, a fost descoperit, în ziua de 12 iulie 1972, în partea de nord-vest a satului, pe malul pîrfului Gîrla Morii, lîngă eleșteu, la circa 150 m de săntierul arheologic deschis în vatra satului. Monedele aparțin sec. II- I f.e.n.³⁵.

27. Pietroșani. Un denar roman republican se află, ca descoperit în anul 1927, la pr. Bîlfoi Vasile, din localitate³⁶. După estampajul pe care-l avem nu putem preciza de când datează moneda. Pe av.. spre stînga, o zeitate romană cu barbă; în spate litera P sau D. Pe rv.. spre dr., poate un car roman. Din legendă ni s-a transcris; I. SCIPASIA. Diametrul 17,5 mm, dințat. Poate este vorba de un denar de la L. Scipio Asiagenus, sec.I f.e.n.

28. Poroschia. Doi denari romani republicani, descoperiți în localitate³⁷, și care s-au aflat în colecția școlii generale, de acolo au fost văzuți și estampați de noi, în anul 1970.

a) Appius Claudius. T. Mallius.

AR → 4,30 g, 17,5 mm. Grueber, Roma, 1 293, anul 91; Sydenham, Roma, 570, anul 106.

b) A. Postumius Albinus.

AR → 4,5 g, 20 mm. Grueber, Roma, 2 839, anul 82; Sydenham, 746, anul 79; dințat. Găsit pe cîmp de un locuitor al satului.

29. Prunaru (com. Bujoreni). Doi denari romani republicani au fost găsiți în localitate, în locuri diferite, în anul 1969.

a) Sextus Pompeius Fostlus.

AR → 18 mm. Grueber, Roma, 927, anii 150-125; Sydenham, Italia, 461, a, anii 133-126. A fost găsită la punctul "Carapancea" din S-E localității, de locuitorul Tânase Dinu. Slab conservată.

b) L. Calpurnius Piso Frugi.

AR 18 mm, Grueber, Roma, 2 095, anul 88; Sydenham, Roma, 665, anii 90-89. Bine conservată. A fost găsită în S-E localității, lîngă pîrful Cîlniștea.

Ambele monede, după care avem estampe, ne-au fost arătate în vara anului 1971, de Toma Iacovache, director al Scolii generale din Prunaru, în cărei colecție numismatică se află. Zona în care au fost găsite monedele este destul de bogată în urme arheologice din epoca metalor. S-au găsit și alte monede antice.

30. Spătărei (com. Purculești). Un denar roman republican a ajuns în iulie 1965 la Muzeul județean Teleorman din Alexandria, adus din această localitate.

C. Vibius Pansa. AR → 3,73 g, 18 mm. Grueber, Roma 2 244(tip. gen.) anul 87; Sydenham, Italia anii 89-88. Pe av., în dreptul feței lui Apollo, contramarca în formă de ▲▼. Donatorul, fnv.pens. Călugărea-

nu Grigore, declarase că moneda a fost găsită pe terenul C.A.P.-ului, în "Comuna veche", cu ocazia terasării viei (Muzeul de mai sus, nr. inv. 1 052).

31. Suhaiia. a) Din tezaurul descoperit în anul 1962³⁸ cu ocazia terasărilor de vii făcute în vestul comunei, la C.A.P. "Drumul spre socialism", am văzut și luat estampaje, în anul 1964, după 13 denari romani republicani, aflați în colecția lui Drăghici Stan (o parte din monede ar putea proveni dintr-o descoperire mai veche, din 1945 sau 1946). Monedele erau emisiuni ale sec. II-l f.e.n.

b) În anul 1971 am văzut și luit estampaje după şase denari romani republicani, aflați în colecția Școlii generale. Două din aceste monede provin din colecția lui Drăghici Stan, patru au altă proveniență. Deoarece monedele fac parte, se pare, din același tezaur, publicat parțial de M. Chițescu³⁹, am socotit că nu este cazul să publicăm aici monedele. Dacă va fi necesar să se stabilească monedele cunoscute din tezaur, se va putea face comparație între cele trei loturi (cele văzute de noi, în 1964 și 1971 și cele văzute de M. Chițescu). Din același tezaur se poate socoti și moneda văzută de noi, adusă de un locuitor din Suhaiia⁴⁰. Pl. II, fig. 17. Întreg tezaurul pare a fi avut circa 200 de monede.

c) Un denar de la Q. Curtius, M. Iunius Silanus ajungea, ca dăruiit în anul 1971 de locuitorul Streche din Suhaiia, în colecția profesorului Anton Lucian din Zimnicea.

AR ↘ 3,85 g, 18,5 mm. Grueber, Italia, 483, anii 124-103; Sydenham, Italia, 537, anii 108-107. Conservarea bună. Credem că provine din același tezaur.

32. Teleorman (județul). a) Nouă denari republicani dăruiți de colegi de liceu, din diferite localități din județ, ajung în colecția lui Scarlat Mircea din Alexandria.

1. Atilius Saranus.

AR ↘ 3,83 g, 18 mm. Grueber, Roma, 743, anii 172-151; Sydenham, 377, anii 145-138. Pl. II, fig. 18.

2. Q. Lutatius Cerco.

AR ↗ 3,84 g, 18 mm. Grueber, anul 104; Sydenham, Italia, 559, anul 106. Pl. II, fig. 19.

3. Q. Fabius Labeo.

AR ← 3,86 g, 18,7 mm. Grueber, Italia, 494, anii 102-100; Sydenham, Italia, 532, anul 109. Pl. II, fig. 20.

4. Mn. Aemilius Lepidus.

AR → 3,72 g, 18,5 mm. Grueber, Italia, 590, anul 91; Sydenham, Italia, 554, anul 109. Pl. II, fig. 21.

5. L. Piso Frugi.

AR ← 3,87 g, 16 mm. Grueber, Roma, anul 88; Sydenham, Roma, anii 90-89. Pl. II, fig. 22.

6. D. Iunius Silanus.

AR ↗ 3,82 g, 17 mm. Grueber, Roma, 1 811, anul 88; Sydenham, Roma, 646, anii 90-89. Pl. II, fig. 23.

7. Q. Titius..

AR ↘ 3,38 g, 18 mm. Grueber, Roma, 2 225, anul 87; Sydenham, Italia, 692, anul 88. Pl.II, fig.24.

8. Mn. Fonteius c.f.

AR ↓ 3,82 g, 19 mm. Grueber, Roma, 2 481, anul 85; Sydenham, 724, anul 84. Pl.II,fig.25.

9. C.Mamilius Limetanus.

AR ↗ 3,70 g, 20 x 18 mm. Grueber, Roma, 2 714, anul 83;Sydenham, Italia, 741, anii 82-81. Pl.II, fig.26.

Monedele, în general bine conservate, s-ar putea să facă parte dintr-un tezaur descoperit în com.Brănceni, jud.Telorman.

b) Un denar de la L.Nemnius Galeria a fost văzut de noi la Alexandria, în anul 1968.

AR ↓ 3,88 g, 19 mm. Conservarea bună. Grueber, Roma, 1 328, anul 91; Sydenham, Roma, 574, anii 103-102. Pe rv., între picioarele din față ale unui cal, litera S dințat. Pl.III, fig.27.

c) Un denar de la magistratul Cn. Cornelius Lentulus, ne-a fost prezentat tot la Alexandria, în anul 1969.

AR ↗ 3,81 g, 19 mm. Grueber, Roma, 2 440, anul 86; Sydenham, Roma 702, anul 87. Lipsăste, pe av.,partea superioară de la cască. Provine tot din județ. Pl.III,fig.28.

d) Un alt denar, purtând numele lui L.Iulius Bursio a fost văzut de noi, în anul 1968, tot la Alexandria. Pl.III,fig.29.

AR ↓ 3,87 g, 21 mm. Grueber, Roma, 2 572, anul 85; Sydenham, Italia, 782, anul 83. Pe rv., sub picioarele cailor, literele DA. Bine conservate.

33. Tîrnava (com.Botoroaga). Un tezaur⁴¹ de monede romane republicane a fost descoperit în anul 1970 în partea de est a cătunului Tunari, satul Tîrnava, nu departe de pîrful Cîlniștea, în grădina de zarzavat a C.A.P.-ului "Unirea" Tîrnava. Din cele 150 de monede recuperate, 116 au ajuns la Muzeul județean de istorie Teleorman, 20 la Institutul de Arheologie din București, 8 la Liceul din Drăgănești, iar 5 în altă colecție din București. În apropierea locului descoperirii sunt urme de locuire geto-dacică. Monedele sunt emisiuni din sec.II-I f.e.n.

34. Valea Părului (com.Mîrzănești). Un denar de C.Fabius C.F. (Babelon, 486, nr.14, anul 89; Grueber, Roma, 1 588, anul 90) a fost găsit în localitate. Datele le deținem de la I.Spiru din Alexandria.

35. Zimnicea. a) Un denar roman republican, de la P. Licinius Nerva, a fost descoperit pe cetatea geto-dacică, în luna ianuarie 1967, de B.Stănescu.

AR ↑ 3,8 g, 16,5 mm. Grueber, Italia, 526, anii 99-94; Sydenham, Italia, 548, anul 106. Moneda, tocită, bine conservată, se află în colecția descoperitorului și a fost văzută de noi în ianuarie 1972.

b) Trei denari romani republicanii au fost găsiți în anul 1967 sau 1968 de către Costel Aftene.

1. L.Titurius Sabinus.

AR ↘ 3,7 g. 17,5 mm. Grueber, Roma, 2 322, anul 87; Sydenham, Roma, 698, anul 88. Contramarcă pe av. Conservare satisfăcătoare.

* 2. L. Procilius.

AR ↓ 3,6 g, 17 mm. Grueber, Roma, 3 150, anul 79; Sydenham, Italia, 772, anii 78-77. Dințată. Conservare satisfăcătoare.

3. C. Piso Frugi.

AR ↓ 3,7 g, 19 mm. Grueber, Roma, t.g. anul 64; Sydenham, Roma, t.g. anul 64. Tăiată, av., pe margine. Conservare bună.

Monedele au fost văzute de noi în iulie 1972.

36. Zimnicea (fostul raion). Doi denari romani republicanii au ajuns (dăruiți de elevii) în colecția prof. Voicu Marin de la Liceul Zimnicea. Un din monedele văzută de noi în anul 1965.

1. L. Saufeius.

AR → 3,8 g, 19,18 mm. Conservarea foarte bună. Grueber, Roma, 834, anii 172-151; Sydenham, 384, anii 145-138. Avem estampajul monedei.

2. L. Calpurnius Piso Frugi.

AR. Grueber, Roma, t.g., anul 88; Sydenham, 650 tip. gen. anii 91-89⁴².

IV. MONEDE ROMANE IMPERIALE.

37. Conțești. a) Monede romane imperiale, emise în perioada dintre împărații Traian (anii 98-99) și Constantin al II-lea (anii 326-328) găsite pe teritoriul localității⁴³; se află în colecția lui Gh. Dobrescu.

1. Traian.

AR ↓ 26,73 g, 33,5 mm. Sesterț; tocit; a fost găsită în anul 1930, în punctul "La roată", pe malul stâng al râului Vedea; tip apropiat: RIC, BMC, 715, anii 98-99, Cohen². Pl.III, fig.30.

2. Hadrian (117-138).

AE ✕ 9,33 g, 25 mm. Moneda este tocită și slab conservată. Găsită tot pe la 1930 în punctul "La roată".

3. Antoninus Pius.

AR ↑ 2,06 g, 16,5 mm. Denarul a fost găsit prin 1966 pe teritoriul comunei; conservare parțială. RIC, III, p.57, nr.260, anii 156-157; Cohen², 1 016.

4. Idem.

AR denar ↓ 1,93 g, 12,5 mm. Ruptă pe av. dr., sus. Slab conservată. Găsită în S-V comunei, pe șoseaua spre Bragadiru, prin anii 1935-1940. RIC, III, p.63, nr.308, anii 160-161. Pl.III, fig.31.

5. Gallienus (260-268).

AE 3,89 g, 21 mm. Conservată slab, puțin circulată; perforată av., și... rupt un fragment în st. A fost găsită într-o vatră de locuință, în malul stâng al râului Vedea, lîngă punctul "La roată" prin anul 1935, de colecționar. Cohen², 158. Pl.III, fig.32.

6. Idem.

AE ✕ 3,42 g, 20 mm. Conservare bună, moneda puțin tocită. Deschisă prin 1936, în punctul "La roată" de un locuitor care a dăruit colecționarului Cohen², 1 008. Pl.III, fig.33.

7. Cladius al II-lea Gothicus (268-270).

AE ↓ 3,39 g, 32 mm. Moneda mult tocită, circulată. Găsită tot ca cea de la 37/4. Cohen², 129.

8. Constantin cel Mare (306-337).

AE bronz mijlociu, ✓ 4,98 g, 23 mm. Atelierul din Thessalonic, oficiul B. Dăruită de un elev care a găsit-o în S-V comunei, lîngă punctul "La roată", în anul 1966. RIC, VI, p.519, anii 312-313. Pl.III, fig.34.

9. Idem.

AE ↓ 2,16 g, 18 mm. Atelierul Heracleea. Monedă necirculată, puternic oxidată, ușor friabilă. Descoperită în anul 1971, ajunge la prof. Cristea Gh., RIC, VII, p.553, nr.90, anii 327-329. Pl.III, fig.35.

10. Constantin II (317-340).

AE ✓ 3,56 g, 19,5 mm. Conservare satisfăcătoare. Dăruită prin 1935 lui Gh.Dobrescu de un locuitor care a găsit-o "La roată". RIC, VII, p.519, nr.157, anii 326-328.

În colecția frântătorului I.Dumitrașcu din Conțești se află 7 monede romane imperiale și bizantine. Monedele romane imperiale sunt de la Hadrian, Antoninus Pius, Marcus Aurelius (Divus Verus), Septimiu Sever. O monedă n-a putut fi identificată. Cele două monede bizantine sunt: una de la Iustin al II-lea (anii 571-572), un follis bătut la Constantinopol, iar cealaltă, un follis de la Mihail al IV-lea (1034-1041)⁴⁴.

38. Drăcănești (com. Drăcăneni). Sapte monede romane imperiale, găsite în localitate și împrejurimi, ajung prin grija frântătorului Popescu Anton la muzeul din localitate⁴⁵.

1. Traian.

AR ✓ denar, 18 mm. Emis după 98 e.n. Conservare slabă. Găsit de locuitorarea Bota Laurențiu.

2. Antoninus Pius.

AE ✓ 26 mm. Dupondius, slab conservat.

3. Severus Alexander (222-235).

Bronz colonial, emis pentru Odessos.

AE ✓ , 26 mm. Moneda mult tocită; slab conservată.

4. Tacitus (276).

AE ✓ 20,5 mm.

5. Constantius Chlorus (292-306).

AR ↓ , 20 mm. Moneda este puțin crăpată și ruptă. Conservarea satisfăcătoare.

6. Constantius al II-lea (323-361).

AR ↓ 18 mm. Moneda bine conservată. Pe rv., în exergă SIRM. Atelierul de la Sirmium.

7. Idem.

AE ↓ 17,5 mm. Monedă bine conservată. Pe rv. în exergă SMHB. La Muzeul județean Teleorman din Alexandria se află estampaje după aceste monede.

39. Furculești. Un denar de la Faustina a II-a (soția lui Marc Aureliu), găsit în localitate, se află în colecția lui Gh.Dobrescu din Conțești.

AR ✓ 2,56 b. 19,5 mm. Monedă tocită, slab conservată. Av. sus.

puțin tăiată. Găsită prin anii 1920-1925. RIC, III, p.275, nr.740, anii 176-180.

40. Lăceni (com.Orbeasca). O monedă de argint de la Galba (68-69) a fost găsită în localitate.

AR ↓ 2,98 g, 18,5 mm. Conservarea relativ bună. BMC, I, 39. Se află în colecția lui E. Săndulescu. Pl.III,fig.36.

41. Proveniență necunoscută. Referitor la cele 19 monede romane imperiale din sec.al III-lea e.n. (Gordian al III-lea, 11 ex., Filip Arăbul 4. Otacilă 1, Trebonianus Gallus 2, Voluian 1)⁴⁶, achiziționate în mai 1970 la Alexandria de la locuitorul Drama Ilie pentru Muzeul din localitate, nu am aflat alte amănunte de ordin topografic. Persoana de la care am achiziționat monedele ne-a declarat că nu știe că monedele să aibă vreo legătură cu localitatea Pietroșani, de unde înclină să credă B. Mitrea că ar proveni lotul. Nu credem că descoperirea a doi Antoniani în această localitate ar fi o dovedire în acest sens.

42. Prunaru (com.Bujoreni). O monedă română imperială, de aramă, găsită în loc neprecizat, se află în colecția școlii din localitate. Moneda, perforată av.. st.sus, 18 mm; are efiga și legenda ștersă; se pare totuși că poate fi o emisiune din sec.al III-lea sau al IV-lea e.n.

43. Siliștea (com.Purani). Un denar de la Antoninus Pius a fost găsit de un locuitor, prin anul 1958.

AR → 3,20 g, 18 mm. Emis după 145 e.n. Moneda, dințată, are marginimea de judecătă ruptă av. Se află în colecția lui Gonț Catră din Alexandria. Pl.III,fig.37.

44. Smrdioasa. O monedă imperială de bronz, găsită în anul 1970, în lunca râului Vedeș aproape de porosul spre Alexandria, ajunsă la ing. Slăvescu Adrian. După astămpajul pe care-l avem, moneda ar avea aprox. 28 mm. Cu greu se distinge pe av. efiga unui împărat, spre dreapta, iar pe rv. o figură feminină (?). Marginile monedei sunt neregulate. Se pare că asta vorbe de o monedă imperială emisă în sec.al II-lea, poate al III-lea e.n.

45. Suhai. Un denar de la Antoninus Pius se află în colecția școlii din localitate. Este același exemplar văzut de noi în anul 1964, în colecția lui Drăghici Stan.

AR ✓ , 16,5 mm. O parte din monedă este ruptă av.

46. Teleorman (județul). Un dupondius de la împăratul Traian, nefărgătat, cu loc de descoperire necunoscut a fost găsit de noi în colecția numismatică a Muzeului județean Teleorman din Alexandria. Deocamdată moneda a fost acoperită de un strat gros de oxid, a cărui îndepărțare s-a făcut cu greu, legenda este foarte puțin lizibilă. Exemplarul prezinta și urme de arsură. Înainte de curățirea stratului brun-verde, se distingea cu greu, pe av. o parte din legendă: ... TRAIANO OPTIMO AVG GER DAC... Pe av., spre dr., chipul radiat al împăratului. Pe rv. o figură feminină, spre st., pe tron.

AE ✓ 7,93 g, 26 mm.

47. Zimnicea. a) Un as emis în timpul lui Tiberiu, dar purtând efiga și numele lui Augustus, a fost găsit în vara anului 1970⁴⁷, într-un

sac cu pămînt folosit la îndiguirea malului stîng al brațului Dunării. După informațiile profesorului Anton Lucian, care a donat moneda, pămîntul folosit la îndiguire fusese adus din zona cetății geto-dacice, în timpul inundațiilor.

AE 9,42 g, 27 mm. BMC, 146, nedatat.

b) Un denar de la Domițianus a fost găsit în anul 1965 sau 1966 de profesorul Voicu Marin, în centrul orașului, în fața stației I.T.A.

AE 3,10 g, 19 x 18 mm. Tocit pe ambele feje, formă neregulată aproape ovală. BMC, 193, anul 76. Cohen², 47. Avem un astampaj.

c) Un număr neprecizat de monede romane imperiale (poate 10-15 exemplare) a fost găsit în urmă cu mai multe decenii în partea de S-V a orașului, nu departe de rîful Pasărea, cu ocazia construirii unei lacuinișe. Opt monede, emisiuni de la jumătatea sec.al II-lea e.n., au fost dăruite de proprietarul casei unui nepot al său, Pătrănescu Cristea, care în 1964 mi-a arătat patru monede. Una din ele (3,47 g, 19 mm, anii 143-144 e.n.) mi-a fost oferită⁴⁸ (Pl.III,fig.38). O altă monedă, emisiune din anii 155-156, a ajuns la profesorul Voicu M., care mi-a arătat-o în anul 1966⁴⁹. Celelalte două monede, emisiuni de la Antoninus Pius (anii 143-144) și Marcus Aurelius (anii 163-164) au rămas proprietarului, fiind prezentate de noi, ca și celelalte două, la Institutul de Arheologie din București, în anul 1967. După aceste 4 monede avem eșantajele; celelalte exemplare s-au înăprăștiat.

d) O monedă de bronz, emisiune de la Constantinus al II-lea, i-a fost dăruită de un coleg lui Gera Paul, elev la Liceul Zimnicea.

AE 1,5 g, 12,2 mm; LRBC, 1965, p.23.

V. MONEDE BIZANTINE

48. Alexandria. O nomismă, emisiune de la Constantin al VII-lea și Roma al II-lea (945-959), s-a găsit, cum declară posesorul ei, în împrejurimile orașului, pe cîmp.

49. Conțești. 2 monede bizantine se găsesc în colecția Gh.Dobrescu.

. Iustinian I.

AE 15,70 g, 32 mm. Follis emis la Nicomedia, officina B, în anul 29 al domniei (555-556). Slab conservată, monedă tocită pe margini. A fost găsită după anul 1950, lîngă punctul "La rostă", de locuitorul leporas Nicolae. Wroth, 216. Pl.III,fig.39.

50. Vîisoara. Prin anul 1963 sau 1964, un localnic avea în posesie o monedă bizantină de aur, găsită în zona lacului Suhaia. Moneda a fost achiziționată de Cabinetul numismatic al BARSR.

51. Zimnicea. În anul 1963 sau 1964, Atanasiu Vladimir, atunci elev la Liceul Zimnicea, ne-a arătat o monedă de aur bizantină, perforată, pe care o purta la gât. Moneda fusese găsită de posesorul ei "în baltă", în pădurea Bujorescu, cuprinsă între Dunăre și brațul Dunării. Moneda s-a pierdut.

52. Zimnicele (com. Năsturelu). Două monede bizantine au fost găsite într-un mormînt descoperit cu prilejul unor lucrări efectuate la

amenajarea serelor, între cele două sedii ale I.A.S., la cîmpia metri de şoseaua Zimnicea-Giurgiu. Tot acolo s-au găsit și un cercel, precum și 64 de mărgele.

1. Mihail al VII-lea Ducas.

AR → 1,27 g., 21 mm. Wroth, II, tip IV, p.533, anii 1071-1078.

Perforată în 2 locuri, dr. și st.

2. Idem.

AR 0,60 g., doar 1/3 din monedă se mai păstrează. Wroth, II, tip IV, p.533, anii 1071-1078. Perforată.

3. Franță.

Dinar. 0,64 g., 20,5 mm. Sfîrșitul sec.al XII-lea, începutul sec. al XIII-lea (poate 1221). Are 2 perforări, una în centru de la emisie, cealaltă făcută ulterior. Muzeul județean Teleorman din Alexandria, nr. inv. 1 459 a. 1-159 b. 1460⁵¹.

Numerosoasele descoperiri monetare făcute în ultimii ani, precum și ultimile descoperiri arheologice demonstrează existența în această zonă a Munteniei - așa cum am arătat mai sus - a unei importante vete de civilizație. În opt localități din zonă s-au descoperit și monede geto-dacice; 150 de exemplare sunt aflate în piață tezaure. Monedele - cu excepția uneia - aparțin tipului Vîrteju-București și se adaugă numeroaselor descoperiri similare din Muntenia, încadrate în a doua fază principială a monetăriei geto-dacice.

Frecvența și intensitatea locuirii așezărilor getice din această zonă, atestate prin descoperirile monetare, vin în sprijinul ipotezei care consideră așezarea de la Popești "ca reședință a conducerii uniunii de triburi getice din centrul Munteniei în a doua jumătate a sec. al II-lea și primele decenii ale sec. I f.e.n."⁵¹. De altfel, existența încă din sec.al IV-lea f.e.n. a unor cetăți geto-dacice, precum aceleia de la Zimnicea, Albești și Orbeasca de Sus, descoperirea mormântului regal de la Peretu ne fac să presupunem că aici a existat o uniune de triburi puternică, al cărui centru trebuie să fi fost una din cele trei așezări amintite. Numărul mare de denari romani republicană descoperiți în numeroase puncte demonstrează existența mai multor așezări geto-dacice. Din cei circa 25 000 de denari romani republicană, cunoscuți ca descoperiți pe teritoriul țării noastre⁵², peste 1 800 de exemplare, adică aproape 10% din numărul total, au fost găsiți în această zonă a Munteniei. Tezaurele descoperite în preajma așezărilor trebuie să fi apărținut, mai ales, comunităților tribale getice respective. Dintre monedele consemnate aici, peste 400 de exemplare (greci, geto-dacice, romane republicane, câteva romane imperiale) aparțin epocii preromane. Numărul monedelor, precum și al așezărilor demonstrează existența unei intense activități economice și comerciale în această parte a Daciei. Acest lucru este dovedit și de obiectele - în special vase de import - descoperite în unele așezări, ca în acelele de la Zimnicea și Orbeasca de Sus. Între populațiile de la nord și cele de la sud de Dunăre, între geto-daci și greci, geto-daci și lumea romană mai tîrziu, s-au statornicit strîns relații comerciale.

N O T E

- 1 Pentru așezările geto-dacice din Muntenia, vezi R. VULPE, Așezări getice din Muntenia, Edit. Meridiane, București, 1966, p.4-6. Peatru săpaturile din ultimii ani de la Zimnicea, vezi D. POPESCU, SCIV, 18, 3, p.526; 19, 1968, 4, p.681-682; 20. 1969, 3.p. 476-479; 21, 1970, 3, p.500; M.BABES, "Dacia", N.S.,15,1971. p. 392; S.MORINTZ, "Dacia", N.S., 16, 1972, p.356; 17, 1973, p.396.
- 2 D. POPESCU, SCIV, 20, 1969, 3, p.479; EM.MOSCALU, "Magazin istoric", nr.5 (62), 1972. p. 15-19.
- 3 I. SPIRU, RevMuz , 2, 1969, p.158-161; D. POPESCU, SCIV.20. 1969, 3, p.479-480, 21, 1970, 3, p.501-502; M.BABES, op.cit.. p.376.
- 4 D. POPESCU, op.cit.,p.502; M.BABES, op.cit.,p.392; S. MORINTZ, "Dacia", N.S.. 16, 1972, p.346; 17, 1973. p.383.
- 5 Prima mențiune la P. VOIVOZEANU, A. STIRBU, EM.MOSCALU. "Teleormanul",III, nr.866, 6 decembrie 1970; S.MORINTZ, "Dacia" N.S., 16, 1972, p.346.
- 6 Vasul aflat la Muzeul județean de istorie Teleorman din Alexandria a fost văzut de cercetătoarea A. D. ALEXANDRESCU de la Institutul de Arheologie din București, care ne-a comunicat datele . fapt pentru care îi mulțumim și pe această cale.
- 7 EM.MOSCALU, C.BEDA, C.MANDA, Descoperirile arheologice de la Pietroșani (jud. Teleorman), fn mss.; D. POPESCU, loc.cit.
- 8 B. MITREA, C. PREDA, Materiale. 5. 1959. p.175-181; C.PREDA, Materiale, 6, 1959, p.251-263; idem, SCIV,11.1960,1,p.25-36; SCIV, 21, 1970, 4, p.572-578; I. SPIRU, op.cit. Recent s-au făcut cercetări în colaborare cu I. Spiru și I. Nicolae din Alexandria. În 1970 a fost găsit un vas de origine dacică aflat în prezent. ca și celelalte materiale, la Muzeul județean de istorie Teleorman din Alexandria.
- 9 P. VOIVOZEANU, Roșiorii de Vede - un oraș multisecular "Teleormanul", 6 august 1968.
- 10 În afara localităților indicate pe hartă deținem materiale și informații inedite despre alte stațiuni, care se află în curs de publicare, mss.sau prelucrare.
- 11 La Zimnicea, Pietroșani, Poroschia, Lăceni, Orbeasca de Sus, Lunca Pleașov (în afara mențiunilor din noile anterioare, unele descoperiri sunt inedite; despre cimitirul de la Fântânele, informația o deținem de la B. MITREA, căruia îi mulțumim și pe această cale).
- 12 La Merii Goala (azi Meri. com. Vedea) s-a descoperit mai de mult un tezaur de podoabe geto-dacice, vezi VLADIMIR DUMITRESCU, Muzeul național de antichități, Edit. Meridiane, București,1968,p. 62; recent Em.Moscalu a săpat un tumul din prima epocă a fierului; vezi și D. POPESCU, op.cit.,p.499.

- 13 S.DOLINESCU-FERCHE, RevMuz., 3, 1966, p.261-264; idem, SCIV, 20, 1969, 1,p.117-124; D.POPESCU, SCIV, 18, 1967,3,p. 532; M.BABES, op.cit., p. 371; S.DOLINESCU-FERCHE, Așezări din secolele III și VI e.n. în sud-vestul Munteniei. Cercetările de la Dulceanca, Edit.Academiei, București, 1974.
- 14 P.VOIVOZEANU și ZOE VOIVOZEANU, RevMuz., 6, 1970,p.530.
- 15 Părere susținută de AL.VULPE la Conferința națională de arheologie Craiova din decembrie 1969; EM.MOSCALU, SCIV, 23, 1972, 2, p.294, arată fnsă: "...Numai cercetările din anul 1970 au dus la descoperirea pe teritoriul jud. Teleorman a patru puncte noi din această perioadă care se adaugă celoralte trei cunoscute anterior; dintre care descoperirea mormântului de la Peretu aduce un argument a cărui greutate nici nu mai trebuie subliniată. Cercetările ulterioare vor amplifica mult dovezile de locuire a acestei zone în perioada amintită (secolele IV-III f.e.n.)".
- 16 Circa 30 de descoperiri monetare din jud. Teleorman au fost consimilate în cronică lui B.MITREA, SCIV, 18-23, 1967-1972, precum și în "Dacia", N.S., 11-17, 1967-1973; altele sunt inedite.
- 17 B.MITREA, SCIV, 16, 1965, 2,p.239-260; 18, 1967, 1, p.195.
- 18 Ibidem. p.191; 19, 1968, 1, p.169.
- 19 I.WINKLER, SCŞCluj, 6, 1955, 1-2, tabel nr.VII,12; B.MITREA, SCN,2, 1958, p.173.
- 20 I.WINKLER, op.cit., tabel nr.VI; 9, și B.MITREA , op.cit.;idem, SCIV, 23, 1972, 1, p.132-133 și 136.
- 21 O monedă romană republicană s-a găsit în localitate, vezi I.SPIRU, SCN, 1, 1957, p.467; idem, Materiale, 5, 1959, p.704.
- 22 B.MITREA, SCIV, 23, 1972, 1, p.136, dintr-o informație greșită o consemnează ca fiind descoperită la Drăcșani.
- 23 În localitate, înainte de anul 1960, a fost descoperit un tezaur de monede dyrrhaciene și thasiene, vezi B.MITREA, SCIV,11, 1960, 1, p. 191.
- 24 Ibidem, 23, 1972, 1, p.136.
- 25 Monede romane republicane au fost descoperite în localitate, vezi ibidem, 12, 1961, 1, p.149.
- 26 Referitor la alte monede descoperite la Roșiori de Vede (Dyrrachium, Macedonia Prima romane republicane și imperiale, bizantine), vezi ibidem, 16, 1965, 3, p.608, 612, 615, 616, 618;19,1968, 4, p.663.
- 27 Ibidem, 18, 1967, 1, p.194; 19, 1968, 1, p.172; 23, 1972,1,p.137.
- 28 Ibidem, 19, 1968, 1, p.172.
- 29 O tetradrachmă din Macedonia Prima a fost găsită în localitate,vezi I.WINKLER, op.cit.,tabel nr.VI, 25.
- 30 Despre monedele antice (grecești, geto-dacice, romane republicane, imperiale și bizantine) descoperite la Zimnicea în mai multe rînduri, vezi B.MITREA, op.cit.,16,1965, 2, p.239-260; 17, 1966,2,p.424 și 427; 18, 1967, 1, p.195, 200-201, 202; 19, 1968, 1, p.167,170, 181;23,1972,1,p.146; M.CHITESCU, SCIV,23,1972,2,p.299-306.

- 31 B.MITREA, op.cit.,15, 4, 1964 , p.572-573; tezaurul de la Schitu este citat la p. 216-218, 220-227; 239, 241 ale monografiei lui CONSTANTIN PREDA, Monedele geto-dacilor, Bucureşti, Edit. Acad., 1973, tipul de monede Vîrteju-Bucureşti este tratat pe larg la p.215-247 ale aceleiaşi valoroase lucrări.
- 32 Despre monedele romane republicane, thasiene şi o monedă bizan-tină descoperită la Alexandria sau în împrejurimi,vezi B.MITREA, SCN, 2, 1958, p.154; I.SPIRU, SCN, 3, 1960, p.553-554; C. PREDA, Materiale, 6, 1959, p.251; CONST.MOISIL, CNA, 17, 1943, p.15-158, aminteşte primul de un important tezaur.
- 33 B.MITREA, op.cit.,p.172.
- 34 Idem, SCIV, 23, 1972, 1, p.139. Identificarea monedei a fost făcută de MARLA CHITESCU, pentru care îi aducem mulțumirile noastre.
- 35 În Localitate s-au descoperit monede greceşti şi geto-dacice, vezi CONST.MOISIL, op.cit., p.158 şi I.WINKLER, op.cit.,tabel VI, 105 şi tabel VI, 17; pentru tezaur, vezi EM.MOSCALU,C.BEDA, SCIV, 25, 1974, 2, p.265-275.
- 36 Despre monedele romane republicane şi imperiale izolate desco- perite la Pietroşani, vezi B.MITREA, SCIV, 22, 1971, 1, p. 124 şi 131.
- 37 Asupra monedelor romane republicane şi thasiene descoperite la Poroschia vezi MARIA CHITESCU, SCIV, 16, 1965,1,p.169-175.
- 38 Vezi B.MITREA , op.cit., 18, 1967, 1, p.197.
- 39 SCN, 4, 1968, p. 452-454.
- 40 B.MITREA, op.cit.,21. 1970, 2, p.339.
- 41 C.PREDA, C.BEDA, SCN, 6, 1975. p.41-54.
- 42 B.MITREA. op.cit.. 23, 1972, 1, p. 142.
- 43 De la Conţeşti se cunoaşte o monedă imperială de la Elagabal,vezi B.MITREA, op.cit.,12, 1961, 1, p.150; la identificarea monede- lor am fost ajutaţi de B.MITREA, căruia îi aducem mulțumirile noastre.
- 44 Monedele au fost identificate de B.MITREA.
- 45 B.MITREA, SCIV, 23, 1972, 1, p.143.
- 46 Ibidem, p.117 şi 131.
- 47 Ibidem, p. 146.
- 48 Ibidem, op.cit., 18, 1967, 1, p.200.
- 49 Ibidem, 20, 1969, 1, p.170.
- 50 Datele despre monede ne-au fost comunicate de A.D. ALEXAN- DRESCU pentru care îi exprimăm mulțumirile noastre.
- 51 R.VULPE, op.cit., p.19.
- 52 Pe baza unui repertoriu numismatic, alcătuit de noi în anul 1971 (ms.), ajunsesem la cifra de peste 18 000 de denari romani repu- blicani. I.GLODARIU, Relaţii comerciale ale Daciei cu lumea e- lenistică şi romană, Cluj-Napoca, 1974, p.97. indică 25 000 de monede romane,inclusiv cele imperiale, de pînă la cucerirea Da- ciei;meninem aici prima cifră doar pentru republicane,îmînd sea- ma de descoperirile monetare de după 1970.

DECOUVERTES MONETAIRES ANTIQUES ET BYZANTINES DANS LE DEPARTEMENT DE TELEORMAN

Résumé

L'auteur analyse dans cette étude les monnaies antiques et byzantines découvertes pendant les dernières années (ou découvertes plus anciennes, mais inédites jusqu'à présent) dans le département de Teleorman (situé au sud-ouest de la Munténie).

Pour démontrer la richesse et l'intensité des habitats geto-daces, l'auteur montre qu'à partir de l'année 1969, les recherches archéologiques se sont multipliées. Cela a conduit à la découverte d'une nouvelle forteresse géto-dace (Orbeasca de Sus). On a découvert aussi de nouveaux habitats et cimetières geto-daces (Lăceni, Pietroșani, Alexandria, Orbeasca de Sus, Trivale Moșteni, Lunca Pleașov).

À Peretu on a découvert tout accidentellement le tombeau avec un riche inventaire d'un commandant des Gètes. On a signalé des habitats autour de la ville de Roșiori de Vede. Les découvertes appartiennent aux siècles IV av.n.è. - III n.è. L'auteur a établi que dans cette zone sont connus 40 points avec des découvertes géo-daciennes; elles sont sûrement bien plus nombreuses et elles seront investiguées dans l'avenir. Aux témoignages archéologiques visant l'intensité des habitats, on ajoute ceux d'ordre numismatique. En 28 localités différentes on connaît environ 100 nouvelles découvertes; en total il y a 46 localités, dans quelques-unes se trouvant plusieurs types de monnaies.

En 10 localités (Bujoreni, Lăceni, Lisa, Nenciulești, Siliștea, Prunaru, Valea Părului, Smîrdioasa, Tigănești et Zimnicele) les spécialistes n'ont pas découvert jusqu'à présent des monnaies antiques et byzantines. Il faut remarquer les découvertes de monnaies de l'époque d'Alexandre le Grand à Zimnicea (argent-doré), Coșoteni, Peretu, Tigănești et Bujoreni. On a découvert aussi des monnaies géto-daces du type Vîrteju; à Teleormanu (commune de Mîrzănești) on a trouvé un trésor. Il y a aussi une monnaie dacique de type Rasa, de provenance inconnue.

Dans le département de Teleorman ont été trouvées par hasard aussi des monnaies de Macedonia Prima et Thasos. On signale également plusieurs monnaies dyrrachienennes, fait important pour établir les voies de pénétration et de circulation de ces monnaies. Un tel trésor a été trouvé à Suhaia. Les plus nombreuses sont les monnaies romaines républicaines (plus de 400 exemplaires) qui s'ajoutent aux 1400 monnaies connues auparavant. Ici ont été signalés deux nouveaux trésors: à Tîrnava (1970) et à Orbeasca de Sus (1972). Il faut remarquer une monnaie en bronze, peu argentée, découverte à Lăceni; c'est une contrefaction barbare, utilisée dans le commerce local. Les monnaies romaines impériales ont paru en 9 localités; on les signale, pour la première fois, à Drăcșani, Furculești, Lăceni, Prunaru, Siliștea, Smîrdioasa și Suhaia. À Zimnicea on a trouvé un trésor du IIe siècle. Les monnaies en bronze romaines impériales et byzantines étaient utilisées par la

population locale, avec un certain niveau de développement socio-économique. Des monnaies byzantines en or sont découvertes à Alexandria, Viisoara, et Zimnicea. Les plus nombreuses découvertes ont été faites au long des cours supérieurs des rivières de Vedeia et Teleorman et aussi à côté du Danube. En conclusion, après la présentation du catalogue des découvertes, selon les types de monnaies (grecques, géto-daces, romaines républiques, romaines impériales et byzantines) l'auteur montre que les découvertes monétaires et les recherches archéologiques des dernières années témoignent de l'existence, dans ce département, d'un important noyau de civilisation. Ces découvertes soutiennent l'hypothèse que la résidence de Burébista était placée dans la plaine de la Munténie, à Popeşti. Les monnaies romaines républiques (1800, donc presque 8% du nombre total de telles monnaies découvertes en Roumanie) témoignent aussi des liaisons commerciales entre la population autochtone et le monde romain. Elles témoignent encore d'une vive activité économique des autochtones.

EXPLICATION DES FIGURES ET DES PLANCHES

Fig.1.-1 le monogramme qui se trouve en haut sur le rv du tétradrachme de Macedonia Prima, découverte à Alexandria; 2 le monogramme qui se trouve en bas sur le rv. de la même monnaie; 3 le sigle qui se trouve en haut, sur le rv. du tétradrachme de Macedonia Prima, découvert à Conțești; 4 le monogramme qui se trouve en bas, sur le rv. du tétradrachme de Macedonia Prima, découvert à Furculeşti.

Fig.2.-La carte du département de Teleorman, avec les localités où ont été trouvées les monnaies indiquées dans le texte et où ont été examinés et signalés des habitats géto-daces.

Pl.I.- Le dép. de Teleorman: 1-11, monnaies grecques.

Pl.II.- Le dép. de Teleorman: 12, monnaie geto-dace; 13-26 monnaies romaines républiques.

Pl.III.- Le dép. de Teleorman: 27-38, monnaies romaines républiques et impériales; 39, monnaie byzantine.